

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
28 maart 2014

Uw kenmerk
476490

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies op de concept-wetsvoorstellen en concept-amvb "raadsman en politieverhoor"

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 12 februari 2014, met kenmerk 476490, heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over de concept-wetsvoorstellen en concept-amvb "raadsman en politieverhoor". Dit advies is voorbereid door de leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Strekking wetsvoorstellen

De in de adviesaanvraag betrokken concept-wetsvoorstellen en concept-amvb hebben de volgende strekking:

- 1) het voorstel van wet met betrekking tot richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 (hierna: de richtlijn) strekt tot implementatie van deze richtlijn betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294);
- 2) het voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen strekt tot wijziging van de genoemde wetten met het oog op de implementatie van de onder 1 genoemde richtlijn;
- 3) het conceptbesluit houdende implementatie van richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 strekt tot implementatie van deze richtlijn betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om

een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294) (Besluit inrichting en orde politieverhoor).

Advies NVvR

In 2011 heeft de NVvR reeds advies uitgebracht over het conceptwetsvoorstel wijziging van het Wetboek van Strafvordering tot aanvulling van de regeling van het politieverhoor van de verdachte, diens aanhouding en voorgeleiding aan de officier van justitie, de in verzekeringstelling en het recht op rechtsbijstand in het strafproces (Wet rechtsbijstand en politieverhoor), waarnaar de NVvR graag verwijst. In dit advies zal de NVvR aanvullingen maken op genoemd eerder uitgebracht advies per wetsvoorstel/amvb.

Ten aanzien van het wetsvoorstel tot implementatie van de richtlijn

In voorgesteld **artikel 28a**, **tweede lid Sv** is opgenomen dat verdachte kan terugkomen op zijn eerdere beslissing om af te zien van het recht op rechtsbijstand. De NVvR vraagt zich af op welke wijze de verdachte moet aantonen of onderbouwen dat hij op zijn eerdere beslissing terugkomt. Is er hiervoor een minimum eis? De NVvR adviseert de minister dit te verduidelijken in het wetsvoorstel.

Ter zake van voorgesteld **artikel 28b**, **eerste lid Sv** lijkt aansluiting te zijn gezocht bij de aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor, maar alleen aan voor wat betreft de 12 jaars-feiten en de kwetsbare verdachte. In de genoemde aanwijzing geldt voor de zogenoemde A-zaken een breder criterium. De NVvR is van mening dat in het wetsvoorstel volledige aansluiting moet worden gezocht bij de aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor. Hierin is namelijk bepaald dat een verdachte in A-zaken geen afstand kan doen van het consultatierecht. Zoals nu is geformuleerd in voorgesteld artikel 28b, eerste lid Sv kunnen A-zaken onder het eerste dan wel onder het tweede lid vallen. In het laatste geval zou de verdachte afstand kunnen doen van het consultatierecht. De NVvR is van mening dat dit in het geval van een A-zaak niet de bedoeling is en dat het onder omstandigheden mogelijk in strijd kan zijn met de Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Volgens de NVvR kan ook discussie ontstaan over wat wordt verstaan onder "kwetsbare" verdachten. In de memorie van toelichting wordt op pagina 40 gesproken over verdachten met een psychische stoornis of verstandelijke handicap en jeugdigen. Voor minderjarigen is er een aparte regeling. Uit het wetsvoorstel blijkt volgens de NVvR niet hoe en op welk moment wordt bepaald of en dat er sprake is van een psychische stoornis bij de verdachte. Ter zake van het vierde lid van voorgesteld artikel 28b Sv vraagt de NVvR zich af hoe wordt gecontroleerd of de raadsman de kennisgeving van de aanhouding van een kwetsbare verdachte of een verdachte die is aangehouden voor een strafbaar feit waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van 12 jaren of meer is gesteld, heeft ontvangen. Of ligt het risico van het niet ontvangen van de kennisgeving door de raadsman bij de verdachte? Er van uitgaande dat dit laatste niet het geval is, verdient het volgens de NVvR de voorkeur om in het vierde lid van voorgesteld artikel 28 b Sv op te nemen 'na ontvangst van de kennisgeving'.

De NVvR adviseert de minister om aandacht te besteden aan de hiervoor gemaakte opmerkingen over voorgesteld artikel 28b en het wetsvoorstel zo nodig aan te passen, dan wel een nadere motivering op te nemen in de memorie van toelichting.

Ter zake van voorgesteld **artikel 28d, vijfde lid Sv** vraagt de NVvR zich af of hier wordt bedoeld dat de verdachte nog niet met de advocaat heeft gesproken voorafgaand aan het verhoor of dat de advocaat niet beschikbaar is om het verhoor feitelijk bij te wonen. De NVvR adviseert de minister hierover duidelijkheid te bieden in het wetsvoorstel.

Het vierde lid van voorgesteld **artikel 40 Sv** regelt dat in de gevallen waarin geen raadsman voor het verlenen van rechtsbijstand aanwezig is of tijdig aanwezig zal zijn, de hulpofficier van justitie dit onverwijld ter kennis brengt van het bestuur van de raad voor rechtsbijstand, dat alsnog een raadsman toevoegt. Uit de wettekst, dan wel uit de toelichting hierop blijkt niet of in een dergelijk geval weer een wachttijd van twee uren geldt. Is dat wel het geval, dan bestaat een risico van termijn overschrijding, zelfs als de termijn van ophouden voor verhoor wordt verlengd naar negen uren. De NVvR adviseert de minister ook hierover duidelijkheid te verschaffen in het wetsvoorstel.

Overigens heeft de NVvR bij bestudering van het wetsvoorstel tot implementatie van de richtlijn en het wetsvoorstel tot "wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van de bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen" opgemerkt dat in dit laatste wetsvoorstel ook een artikel 40 Sv is opgenomen, maar dat deze andere bepalingen bevat dan het voorgestelde artikel 40 Sv uit het wetsvoorstel tot implementatie van de richtlijn. De bepalingen van voorgesteld artikel 40 Sv uit het wetsvoorstel tot implementatie van de richtlijn zijn opgenomen in voorgesteld artikel 39 Sv van het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering. De NVvR adviseert de minister aandacht te besteden aan deze onregelmatigheid in beide wetsvoorstellen om (verdere) verwarring te voorkomen.

Ten aanzien van het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van de bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen

Over het wetsvoorstel wil de NVvR allereerst opmerken dat de NVvR bij bestudering van de tekst is gebleken dat het wetsvoorstel lastig leesbaar is. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aangepaste nummering van de artikelen zonder dat in de aanhef is opgenomen welk artikel wordt vervangen. Dit ware aan te passen in het wetsvoorstel.

Op pagina 26 van de memorie van toelichting wordt overwogen dat er geen wettelijke regeling nodig is voor de situatie dat de raadsman na de melding bij de raad voor rechtsbijstand niet tijdig verschijnt. De verdachte kan in een dergelijk geval beslissen of hij alsnog een beroep doet op een andere gekozen raadsman, op een door de raad aan te wijzen raadsman of dat hij afziet van rechtsbijstand in verband met het verhoor. Doordat deze bepaling ziet op het bijstaan van de verdachte bij het verhoor, worden volgens de NVvR de mogelijke situatie van het niet tijdig verschijnen van de raadsman voor het eerste gesprek voorafgaand aan het verhoor en de situatie dat verdachten in A-zaken geen afstand kunnen doen van het consultatierecht miskent. De NVvR adviseert de minister aan het voorgaande aandacht te besteden in het wetsvoorstel en deze zo nodig aan te passen.

Ter zake van voorgesteld **artikel 27 ca, tweede lid Sv** vraagt de NVvR zich af of in deze bepaling wordt bedoeld op een schriftelijke mededeling of op een mondelinge mededeling door degene die de stukken fysiek betekent. Wanneer het laatste wordt bedoeld, is de NVvR van mening dat dit spoedig zal worden achterhaald door de digitale betekening van stukken en overigens niet is te rijmen met een betekening op de griffie. De NVvR adviseert de minister, gelet op het voorgaande, voor de duidelijkheid in de bepaling op te nemen dat het gaat om een schriftelijke mededeling.

In voorgesteld **artikel 45 Sv** is opgenomen dat de minister de kosten voor de rechtsbijstand geheel of ten dele op de veroordeelde kan verhalen. Uit dit artikel maakt de NVvR op dat deze mogelijkheid van verhaal van kosten door de minister ook geldt voor verdachten die op grond van artikel 28d Sv "verplicht" rechtsbijstand hebben. De NVvR vraagt zich af of deze bepaling er niet toe kan leiden dat verdachten na de consultatie zich niet meer in rechte laten bijstaan, omdat ze verhaal van eventuele kosten vrezen. De NVvR adviseert de minister hieraan aandacht te besteden in de memorie van toelichting en het wetsvoorstel zo nodig aan te passen.

Ter zake van voorgesteld **artikel 54, eerste lid Sv** is de NVvR van mening dat de formulering van dit artikel wat ongelukkig is. Wanneer het in deze bepaling gaat om het bevel, adviseert de NVvR dit te benadrukken in de bepaling. Een andere mogelijkheid is om de nadruk te leggen op "buiten heterdaad". In dat geval zou de zin bijvoorbeeld kunnen beginnen met "buiten het geval van ontdekking op heterdaad". De NVvR adviseert de minister, gelet op het voorgaande, nader aandacht te besteden aan de redactie van het eerste lid van dit voorgestelde artikel.

Het derde lid van voorgesteld **artikel 57a Sv** verwijst naar de verdachte die de Nederlandse taal onvoldoende begrijpt. De NVvR vraagt zich af of dit voorgesteld artikellid niet onbedoeld in de hand werkt dat de verbalisant de verdachte zelf in een andere taal dan het Nederlands informeert over de inhoud van het bevel in plaats van de bijstand van een tolk in te roepen. De NVvR adviseert de minister aan de wijze waarop het voorgestelde artikellid aansluit op de Aanwijzing bijstand van tolken en vertalers bij de opsporing en vervolging van strafbare feiten aandacht te besteden in de toelichting op het wetsvoorstel.

Uit voorgesteld **artikel 60 Sv** blijkt dat de rechter-commissaris voortaan zal beslissen op de verlenging van de inverzekeringstelling. De toetsing van de inverzekeringstelling, zoals opgenomen in artikel 59a Sv komt te vervallen, zo blijkt uit de memorie van toelichting op pagina 46-47. In de voorgestelde wettekst wordt overigens het laten vervallen van artikel 59a Sv niet vermeld. Artikel 57, derde lid Sv bepaalt dat de verdachte voor het einde van de periode van ophouding in vrijheid wordt gesteld, in verzekering wordt gesteld of wordt voorgeleid aan de rechter-commissaris. Gelet op het laten vervallen van de artikel 59a Sv, is het de NVvR niet duidelijk welke voorgeleiding hier wordt bedoeld. De NVvR adviseert de minister in het wetsvoorstel hierover verduidelijking te bieden.

Voordat de termijn van in verzekeringstelling verloopt moet bewaring worden gevorderd; de nieuwe bepalingen geven in theorie drie uren extra tijd voor het vorderen van die bewaring nu de termijn voor ophouden van verdachte ten opzichte van de huidige regeling met drie uur wordt verlengd. Bij een aanhouding op donderdag om twee uur 's middags is de termijn

van de aanhouding reeds verlopen als het de daaropvolgende maandagochtend is. In de praktijk wordt dit onder de huidige regeling ondervangen door in dergelijke gevallen op vrijdagmiddag een toetsing van de in verzekeringstelling te vragen. Deze toetsing vervalt echter in de nieuwe regeling en wordt vervangen door een vordering tot verlenging van de in verzekeringstelling bij de rechter-commissaris. Wanneer tot maandagochtend gewacht moet worden zal er sprake zijn van een termijnoverschrijding. In de memorie van toelichting is op pagina 45 opgenomen dat dit probleem van termijnoverschrijding wordt voorkomen als de rechter-commissaris ook op zaterdagen zal gaan werken. Hiervoor moeten nog regelingen worden getroffen. Zolang dit nog niet is gebeurd, zal toch op de eerste vrijdag na de aanhouding al een verlenging van de in verzekeringstelling (of bewaring) moeten worden gevorderd. Ondanks het feit dat er op dat moment nog geen of weinig stukken zijn, moet de rechter-commissaris dan een oordeel geven over het voortduren van het onderzoeksbelang, daar waar hij voorheen een oordeel achteraf gaf. De NVvR verwacht dat dit gegeven tot een meer kritische toetsing door de rechter-commissaris zal leiden.

Besluit inrichting en orde politieverhoor:

In artikel 4 van het Besluit is opgenomen dat de raadsman niet bevoegd is om vragen die aan de verdachte zijn gesteld te beantwoorden, tenzij de verhorende ambtenaar en de verdachte daarmee instemmen. Gelet op het uitgangspunt dat de verdachte uit eigen wetenschap antwoordt en niet iemand anders de verklaring aflegt, vraagt de NVvR zich af of deze bepaling wenselijk is. De NVvR adviseert de minister daarom de keuze voor deze bepaling toe te lichten in de nota van toelichting.

Namens het bestuur van de NVvR,
de Wetenschappelijke Commissie

M.E. de Meijer
voorzitter

